

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนา มาตรฐานสินค้าเกษตรให้ปลอดจากสารพิษ

ปัญหาในการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้ปลอดจากสารพิษนั้นเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบในหลาย ๆ ส่วน ทั้งเรื่องสุขภาพของผู้บริโภค เรื่องของสิ่งแวดล้อม เรื่องของการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งสินค้าเกษตรมีความสำคัญต่อประชากรทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และปลอดภัยจากสารพิษต่าง ๆ เพราะปัญหาของการบริโภคสินค้าเกษตรที่ขาดความปลอดภัย จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่บริโภค และภาครัฐก็ได้เห็นความสำคัญของการดำเนินการออกกฎหมายเพื่อให้ผู้ที่บริโภคได้รับความปลอดภัยในการบริโภคนั้น ซึ่งพัฒนาการของกฎหมายที่ใกล้เคียงในเรื่องนี้โดยจะกล่าวถึงเฉพาะกฎหมายที่มีความสำคัญ เช่น พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าอาหาร พ.ศ. 2503 เป็นกฎหมายที่ควบคุมมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร แต่สินค้าที่ขายภายในประเทศกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีผลใช้บังคับถึงมาตรฐานของสินค้านั้น และสินค้าที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้มีอยู่เพียงแค่ 10 ชนิดเท่านั้น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับอาหารที่ปลอดภัยในการบริโภค มีคุณค่าทางโภชนาการ หรือมีคุณภาพมาตรฐาน และป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคถูกหลอกลวงในเรื่องต่าง ๆ อันเกี่ยวกับอาหาร แต่ในกรณีกระบวนการปลูกพืชผัก และผลไม้ที่ยังมิได้เก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมวัตถุอันตราย เป็นต้น ล้วนเป็นกฎหมายเพื่อให้ผู้บริโภคมีความปลอดภัยในการบริโภคทั้งสิ้น จนมาถึงปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ซึ่งการจะทำให้สินค้าเกษตรทั้งประเทศมีมาตรฐานปลอดจากสารพิษยังต้องใช้เวลาอีกพอสมควร จึงต้องมีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกษตรกรหรือผู้ผลิตหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่มี

มาตรฐานปลอดจากสารพิษตกค้าง โดยมีทั้งมาตรการควบคุมตรวจสอบ และมาตรการส่งเสริม ซึ่งเริ่มจากการทำให้สินค้าเกษตรมีปริมาณสารพิษตกค้างไม่เกินที่รัฐกำหนดเสียก่อน จากนั้นก็พัฒนาเป็นการทำการเกษตร โดยไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตรเลยหรือการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ก็มิวัตถุประสงค์เช่นนั้น แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ยังมีปัญหาในการที่จะพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานปลอดจากสารพิษตกค้างอยู่บางประการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับคำจำกัดความ ของคำว่าผู้ผลิต

ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มีการกำหนดตัวผู้ที่จะต้องปฏิบัติตาม และตัวผู้ที่จะต้องถูกลงโทษหากมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ คือ

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ผลิต” หมายความว่า

- (1) ผู้ซึ่งทำการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า
- (2) ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (3) ผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ

จากความหมายของคำว่า ผู้ผลิต ตามมาตรา 3 นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ซึ่งทำการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า หรือผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่ลงมือปฏิบัติในกิจการนั้น ๆ เช่น ผู้ซึ่งทำการ กสิกรรม หมายถึง เกษตรกรผู้ซึ่งลงมือผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการจำหน่ายไม่ว่าจะมีขนาดกิจการเท่าใดก็ตามอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หรือผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อก็หมายถึงเจ้าของกิจการหรือผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ เป็นต้น

เมื่อกฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติตามหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้เป็นเพียงผู้ที่มีมือผลิตสินค้าเกษตร หรือผู้เป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ก็เกิดปัญหาขึ้นกับการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานไม่มีความปลอดภัยเนื่องจากต้นเหตุของการผลิตเช่นนี้มาจากผู้ว่าจ้างให้ผลิตสั่งให้ผู้ผลิตทำเช่นนั้น ซึ่งในกรณีที่มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรใดเอาไว้ หากเป็นมาตรฐานบังคับ กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตต้องดำเนินการจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำสินค้าเกษตรมาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเพื่อให้รับรองว่าสินค้าเกษตรนี้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ หากผู้ผลิตไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษตามมาตรา 58 คือ

มาตรา 58 ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 วรรคหนึ่งหรือมาตรา 50 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

หรือในกรณีที่สินค้าเกษตรนั้นได้ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานแล้วไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานบังคับ หรือมาตรฐานทั่วไป และภายหลังปรากฏว่าสินค้าเกษตรนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ก็จะมีโทษตามมาตรา 61 คือ

มาตรา 61 ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงานภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 32 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ผู้ที่ต้องรับผิดชอบมาตรา 58 หรือมาตรา 61 ของกฎหมายฉบับนี้ คือผู้ที่มีมือกระทำการผลิตสินค้าเกษตร หรือผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันบางส่วนผู้ที่เป็นผู้ลงมือผลิตสินค้าเกษตรหรือผู้เป็นเจ้าของกิจการที่กำหนดเป็นเพียงผู้รับจ้างในการผลิตสินค้าเกษตรนั้น ผู้ว่าจ้างให้ผลิตเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ให้ และผู้รับจ้างก็ทำหน้าที่ผลิตสินค้าเกษตรนั้นตามที่ผู้ว่าจ้างให้ผลิตต้องการ ผู้ว่าจ้างให้ผลิตบางรายไม่มีจรรยาบรรณหรือต้องการสินค้าเกษตรในปริมาณมาก ๆ โดยไม่ใส่ใจในเรื่องของสารพิษตกค้าง และทั้งเกษตรกรก็ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง ก็จะเกิดปัญหาด้านสุขอนามัยขึ้นกับทั้งผู้ใช้และผู้บริโภคสินค้าเกษตรนั้น

เมื่อกฎหมายไม่บัญญัติให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้รวมไปถึง “ผู้ว่าจ้างให้ผลิต” ด้วยแล้วก็จะเกิดปัญหาการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่มีความปลอดภัยขึ้น ทั้งจาก

สารเคมีทางการเกษตรตกค้าง ทั้งจากกระบวนการผลิตที่อาจปนเปื้อนจุลินทรีย์หรือแบคทีเรีย และในกรณีอื่น ๆ ขึ้นในกรณีผู้ว่าจ้างให้ผลิตที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าสุขอนามัยของผู้ที่บริโภคสินค้าเกษตรนั้น เพราะผู้ว่าจ้างไม่ต้องร่วมรับผิดชอบด้วยตามกฎหมายฉบับนี้ แต่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้ก็คือเกษตรกรผู้รับจ้างในการผลิตสินค้าเกษตร และหากจะตีความให้คำว่าผู้ผลิตหมายความว่ารวมถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิตด้วยก็ไม่ได้ เนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้มีอัตราโทษทางอาญา ดังนั้นการตีความต้องตีความโดยเคร่งครัด หากกฎหมายไม่ได้บัญญัติความหมายให้หมายความรวมถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิตด้วยแล้วนั้น ก็จะตีความนอกเหนือกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไม่ได้

นอกจากปัญหาสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างจะเกิดจากการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานแล้ว ยังเกิดจากกระบวนการจำหน่ายของผู้ที่จำหน่ายสินค้าเกษตรนั้นด้วย เช่น ในการจำหน่ายสินค้าเกษตรประเภทผัก และผลไม้บางชนิดผู้จำหน่ายนำผัก และผลไม้ไปจุ่มในน้ำยาฟอร์มาลิน เพื่อให้ผัก และผลไม้เหล่านั้นยังคงสดอยู่ตลอดเวลา หรือในกรณีที่ต้องการให้ผักมีสีขาวน่ารับประทาน ผู้จำหน่ายก็จะนำผักนั้นไปจุ่มในน้ำยาฟอกขาว เพื่อให้สีของผักนั้นดูขาว สวย น่ารับประทาน เช่น ถั่วงอก ขนุนอ่อนต้ม เป็นต้น หรือในกรณีของอาหารทะเลผู้จำหน่ายก็จะนำไปแช่ในฟอร์มาลินเช่นกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เน่าเสียหรือป้องกันแมลงวันมาวางไข่ ทำให้สามารถจำหน่ายได้เป็นเวลานานโดยไม่เน่าเสีย

เมื่อศึกษาคำจำกัดความของคำว่า “ผู้ผลิต” ตามมาตรา 3 ของกฎหมายฉบับนี้ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบหากสินค้าเกษตรไม่ได้มาตรฐาน คือ ผู้ซึ่งทำการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร ตามที่คณะกรรมการกำหนด และผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ จะเห็นได้ว่าเพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้ให้หมายความรวมถึงผู้ที่จำหน่ายสินค้าเกษตรนั้นด้วย จึงเป็นปัญหาสารพิษตกค้างในสินค้าเกษตรที่เกิดขึ้นในขั้นตอนของการจำหน่ายสินค้าเกษตร

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นมาตรการในการบังคับ ควบคุม ถึงต้นทางของการเกิดสารพิษตกค้างในสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพัฒนามาตรฐานสินค้า

เกษตรให้ปลอดจากสารพิษ ส่วนต่อมาก็คือการส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรแบบอินทรีย์ คือไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตรเลย ในส่วนของการส่งเสริมนี้รัฐต้องแยกผู้ผลิตรายใหญ่ และรายย่อย เพราะสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างส่วนใหญ่เกิดจากการผลิตของเกษตรกรรายย่อย เพื่อที่รัฐจะได้มีมาตรการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยผลิตสินค้าแบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมาตรา 3 ในการให้คำจำกัดความของคำว่า “ผู้ผลิต” หมายความว่าผู้ซึ่งทำการกิจกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า นั้น ไม่ได้มีการให้ความหมายของการทำเพื่อการค้าไว้จึงไม่สามารถแยกได้ว่ามีขอบเขตเพียงใด ใครคือผู้ผลิตรายใหญ่ และผู้ผลิตรายย่อย เพื่อที่จะใช้มาตรการส่งเสริมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ทำให้ปัญหาการผลิตสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากผู้ผลิตรายย่อยไม่ได้รับการแก้ไข และส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดจากสารพิษตกค้างก่อน โดยมีเกณฑ์ในการกำหนด เช่น ปริมาณพื้นที่ในการผลิต ปริมาณผลผลิตที่ได้ ออกจำหน่าย ปริมาณรายได้ที่ได้รับ เป็นต้น มีพิจารณาประกอบกัน เพื่อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐาน หรือบทกำหนดโทษ หรือค่าใช้จ่ายในการเข้าสู่มาตรฐาน ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยไม่มีศักยภาพเทียบเท่าเกษตรกรรายใหญ่ รัฐจึงต้องให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้มากกว่าเกษตรกรรายใหญ่ ซึ่งหลักของการพัฒนาจะต้องทำการแก้ปัญหาเป็นลำดับตามขั้นตอนจากปัญหาหลักไปสู่ปัญหาที่รองลงไป

เมื่อวิเคราะห์ถึงกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่ควบคุมสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างอีกก็คือ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งสินค้าเกษตรก็เป็นอาหารตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยบัญญัติอยู่ในหมวด 4 ว่าด้วยการควบคุมอาหาร คือ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปปรุงแต่ง และหมายความรวมถึงแบ่งบรรจุด้วย

“จำหน่าย” หมายความว่ารวมถึง ขาย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือการมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อขาย หรือจำหน่ายซึ่งอาหารดังต่อไปนี้

(1) อาหารไม่บริสุทธิ์

(2) อาหารปลอม

(3) อาหารผิดมาตรฐาน

(4) อาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 26 อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์

(1) อาหารที่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจ็บปวยด้วย

(2) อาหารที่มีสารหรือวัตถุเคมีเจ็บปวยในอัตราที่อาจเป็นเหตุให้คุณภาพของอาหารนั้นลดลง เว้นแต่การเจ็บปวยเป็นการจำเป็นต่อกรรมวิธีผลิต การผลิต และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

(3) อาหารที่ได้ผลิต บรรจุ หรือเก็บรักษาไว้โดยไม่ถูกสุขลักษณะ

(4) อาหารที่ผลิตจากสัตว์ที่เป็น โรคอันอาจติดต่อกับคนได้

(5) อาหารที่มีภาชนะบรรจุประกอบด้วยวัตถุที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

มาตรา 58 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบสำหรับสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างก็คือ ผู้ผลิต ผู้ที่นำเข้าไปขาย และผู้จำหน่าย เพราะสินค้าเกษตรที่มีสารพิษตกค้างเป็นอาหารที่ไม่บริสุทธิ์ โดยเป็นอาหารที่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจ็บปวยด้วย ตามมาตรา 25 (1) ประกอบมาตรา 26 (1) ซึ่งผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 และในการให้คำจำกัดความของคำว่า “ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม บรรจุ แต่ง และหมายความรวมถึงแบ่งบรรจุด้วย การที่กฎหมายบัญญัติเช่นนี้ย่อมไม่ครอบคลุมถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิตด้วย จึงเกิดปัญหาการว่าจ้างให้ผลิตอาหารที่ไม่มีความปลอดภัย ซึ่งรวมทั้งสินค้าเกษตรด้วย เพราะหากผู้ว่าจ้างให้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายด้วยนั้น ก็จะไม่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นตอของสาเหตุอาหารที่ไม่ปลอดภัย

ถึงอย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้ผู้จำหน่ายอาหารที่ไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน หรืออาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 25 และต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 58 ด้วย ซึ่งก็ครอบคลุมถึงกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรที่นำสินค้าเกษตรมาแช่ในน้ำยาต่าง ๆ เช่น ฟอรัมาลิน นำยาฟอกขาว เป็นต้น ด้วย

เมื่อวิเคราะห์พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติคำจำกัดความถึงผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้คือ มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปُرุง ประกอบ ประดิษฐ์ หรือแปรสภาพ และ หมายความว่ารวมถึงการเปลี่ยนรูป การดัดแปลง การคัดเลือก หรือการแบ่งบรรจุ

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความว่า รวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

มาตรา 36 เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าใด อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการอาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้นได้ ถ้าผู้ประกอบการธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการพิสูจน์โดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

ถ้าผลจากการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และกรณีไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้นได้โดยการกำหนดผลตาม มาตรา 30 หรือตามกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้น และถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจเปลี่ยนแปลงสินค้านั้นภายใต้เงื่อนไขตามที่ คณะกรรมการกำหนดก็ได้ ในกรณีที่สินค้านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นที่ สงสัยว่าผู้ประกอบการจะเก็บสินค้านั้นไว้เพื่อขายต่อไป คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ ผู้ประกอบการธุรกิจทำลายหรือจะจัดให้มีการทำลายโดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ก็ได้

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ถ้าคณะกรรมการมีเหตุที่น่าเชื่อว่าสินค้าใดอาจเป็น อันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้นเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

การสั่งห้ามขายสินค้าตามวรรคสอง และวรรคสาม ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 56 ผู้ประกอบธุรกิจใด ขายสินค้าที่คณะกรรมการสั่งห้ามขายเพราะสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา 36 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามกฎหมายฉบับนี้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 56 คือผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งในมาตรา 3 นั้นได้ให้คำจำกัดความว่า ผู้ประกอบธุรกิจ หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการ โฆษณาด้วย จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติให้ผู้ขายสินค้า ซึ่งสินค้าเกษตรที่มีไว้เพื่อขายก็เป็นสินค้าตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ด้วย ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้ แต่ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ว่าจ้างให้ผลิตต้องรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย ทำให้เกิดปัญหาการผลิตสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคซึ่งเกิดขึ้นตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิต

เมื่อวิเคราะห์พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติคำจำกัดความไว้ครอบคลุมถึงทั้งผู้ว่าจ้างให้ผลิต และผู้ที่จำหน่ายสินค้าด้วยดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปปรุง แต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป คัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แห่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า

- (1) ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต
- (2) ผู้นำเข้า
- (3) ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้

(4) ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า

มาตรา 5 ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม

จากคำจำกัดความของกฎหมายฉบับนี้ในมาตรา 4 บัญญัติให้ผู้ว่าจ้างให้ผลิตต้องรับผิดชอบในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย เนื่องจากถ้าไม่มีการว่าจ้างก็จะไม่มีการผลิต ซึ่งผู้ว่าจ้างให้ผลิตอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ โดยต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 คือต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเป็นกรณีตามหลักกฎหมายที่ให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ส่วนผู้ขายสินค้าจะต้องรับผิดชอบเมื่อไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ขายสินค้าเกษตรนำสินค้าเกษตรมาแช่ในน้ำยาฟอร์มาลิน หรือสารฟอกขาว ก่อนนำมาขายนั้น ตามมาตรา 4 (3) นั้นผู้ขายสินค้าเกษตรย่อมไม่ต้องรับผิดชอบตาม (3) นี้ แต่จะเข้าข่ายของการเป็นผู้ผลิตตามมาตรา 4 (1) หรือ ไม่ยังไม่ชัดเจน ทั้งยังไม่มีการขึ้นสู่การพิจารณาของศาล แต่เป็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตอย่างแน่นอน กรณีนี้จึงได้ศึกษาไว้ก่อนล่วงหน้าอันเป็นการถกเถียงทางวิชาการเพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

เมื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 4 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 3 นั้นกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ความรับผิดชอบครอบคลุมไปถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิตด้วย แต่กฎหมายทั้งสองฉบับได้บัญญัติความรับผิดชอบของผู้จำหน่ายหรือผู้ขาย อาหารหรือสินค้าให้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนด้วย และเมื่อนำกฎหมายทั้งสามฉบับมาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก

สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ครอบคลุมถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิต และผู้ขายสินค้าด้วย

2. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการติดฉลากมาตรฐาน สินค้าเกษตร

การวิเคราะห์ปัญหาในข้อนี้ขอแยกการพิจารณาออกเป็น 2 กรณีดังนี้ คือ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการติดฉลากสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงทางพันธุกรรม (GMOs)

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการติดฉลากมาตรฐานสินค้าเกษตรไว้ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สินค้าเกษตร” หมายความว่า ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

“มาตรฐานบังคับ” หมายความว่า มาตรฐานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

“มาตรฐานทั่วไป” หมายความว่า มาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

มาตรา 54 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตร มี 2 แบบ ดังต่อไปนี้

(1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ

(2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป

ลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายให้
เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่องกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้
เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553

ข้อ 1 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรให้มีลักษณะ
ดังต่อไปนี้

(1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับ
ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ มีลักษณะเป็นรูปอักษรควีสี่เหลี่ยมทรงแปด อยู่ในกรอบหก
เหลี่ยมสี่เหลี่ยม และมีส่วนตัดตามแบบ ก. ทำกฎกระทรวงนี้ โดยเครื่องหมายรับรอง
มาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

(2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้
ใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป มีลักษณะเป็นรูปอักษรควีสี่เหลี่ยมทรงแปด และมีส่วนตัด
ตามแบบ ข. ทำกฎกระทรวงนี้ โดยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

มาตรา 56 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา 54 เว้นแต่
เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐาน
ทั่วไปแล้วแต่กรณี

มาตรา 69 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 56 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ
ไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สินค้าเกษตรที่ต้องติดฉลากมาตรฐานสินค้าเกษตรตามมาตรา 54 คือสินค้า
เกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับ และ
สินค้าเกษตรที่มีประกาศกำหนดให้เป็นมาตรฐานทั่วไปเพื่อส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้
มาตรฐานตามมาตรา 3 ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดให้สินค้าเกษตรใดต้องเป็นไป
ตามมาตรฐานบังคับ ส่วนตามมาตรฐานทั่วไปนั้นได้มีการประกาศกระทรวงเกษตร และ
สหกรณ์ เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติ
มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 โดยในประกาศกำหนดให้เป็นมาตรฐานทั่วไป 124
รายการ ซึ่งในเรื่องสินค้าที่เกิดจากการตัดแปลงทางพันธุกรรมมีระบุไว้คือ

ลำดับที่ 69 เรื่อง หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงของอาหารที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

ลำดับที่ 70 เรื่อง การประเมินความเป็นไปได้ในการก่อภูมิแพ้

ลำดับที่ 71 เรื่อง แนวทางปฏิบัติสำหรับการประเมินความปลอดภัยของอาหารที่ได้จากพืชตัดต่อจีโนม

ลำดับที่ 72 เรื่อง แนวทางปฏิบัติสำหรับการประเมินความปลอดภัยของอาหารที่ผลิตโดยใช้จุลินทรีย์ตัดต่อจีโนม

จะเห็นได้ว่าสินค้าเกษตรที่ต้องติดฉลากมาตรฐานสินค้าเกษตรตามกฎหมายในมาตรา 54 นั้น ไม่ได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงสินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการตัดแปลงทางพันธุกรรม (GMOs) เพราะในประกาศกระทรวงกำหนดมาตรฐานทั่วไปสำหรับสินค้าตัดแปลงทางพันธุกรรมเป็นเพียงการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิเคราะห์ และการประเมินความปลอดภัยของสินค้าตัดแปลงทางพันธุกรรมเท่านั้น ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องมีการติดฉลากสินค้าที่เกิดจากการตัดแปลงทางพันธุกรรมด้วย ทำให้อาจเกิดปัญหากับผู้บริโภคได้ ทั้งปัญหาการเกิดอาการแพ้สารที่นำมาใช้ในการตัดต่อทางพันธุกรรม ข้อกังวลเกี่ยวกับการซื้อขายของผู้ป่วยที่ต้องทานยาปฏิชีวนะรักษาอาการป่วยอยู่ ข้อกังวลที่อาจเกิดผลกระทบต่อเด็กทารก เป็นต้น จากการศึกษาทำให้ได้ทราบถึงข้อดี ข้อเสียของสินค้าเกษตรที่เกิดจากการตัดแปลงทางพันธุกรรม (GMOs) ทำให้ทราบได้ว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังมีความเสี่ยงกับทั้งผู้บริโภค และกับสิ่งแวดล้อมอยู่ ดังนั้น ในการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ต้องนำหลักการป้องกันล่วงหน้ามาใช้กับกรณีนี้ เพราะมาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช ทั่วโลกก็ให้การยอมรับว่าหากสินค้าใดอาจเป็นอันตรายต่อผู้ที่บริโภคสินค้านั้น ประเทศคู่ค้าสามารถที่จะปฏิเสธการนำเข้าสินค้านั้นได้ แต่ก็ต้องตั้งอยู่บนข้อมูลที่เป็นที่เชื่อถือได้ ซึ่งเรื่องนี้ทางประเทศผู้ผลิตก็วิจัยแล้วบอกว่าสินค้าที่เกิดจากการตัดแปลงทางพันธุกรรม (GMOs) มีความปลอดภัย แต่ก็มียานวิจัยบางส่วนที่ชี้ให้เห็นว่าสินค้านั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภคบางส่วนได้ ทำให้กระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคในการได้รับทราบข้อมูลที่เป็นความจริง และสิทธิในการเลือกบริโภคสินค้า

ที่ตนเองต้องการ อันเป็นหลักการในการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิไว้ในมาตรา 61 อีกด้วย

เมื่อศึกษาวิเคราะห์ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 และมาตรา 6(10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545 เรื่อง การแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม โดยกำหนดให้ถั่วเหลือง และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพด และผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดที่ได้จากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรม หรือพันธุวิศวกรรมเป็นอาหารที่ต้องมีฉลาก โดยใช้ข้อความว่า “ตัดแปรพันธุกรรม” สำหรับอาหารที่เป็นถั่วเหลือง และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพด และผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ ที่มีสารพันธุกรรม (DNA) หรือโปรตีนที่เป็นผลมาจากการตัดแปรพันธุกรรมนั้นอยู่ตั้งแต่ร้อยละ 5 ของแต่ละส่วนประกอบ ที่เป็นส่วนประกอบหลัก 3 อันดับแรก และแต่ละส่วนประกอบดังกล่าวนี้มีปริมาณตั้งแต่ร้อยละ 5 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์ หากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศฉบับดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 51 คือต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้กำหนดให้ติดฉลากเฉพาะถั่วเหลือง และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง กับข้าวโพด และผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเท่านั้น ทั้งในการกำหนดปริมาณส่วนประกอบของสารตัดแปลงทางพันธุกรรมนั้นยังกำหนดเงื่อนไขที่เมื่อพิจารณาแล้วยากแก่การที่จะครอบคลุมถึงสินค้าชนิดใดก็ได้

ในกฎหมายของต่างประเทศนั้น สหภาพยุโรป (EU) ก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยใช้แนวคิดในการคุ้มครองผู้บริโภค และหลักการป้องกันล่วงหน้า เพื่อออกระเบียบ (EC) ที่ 1139/98 เกี่ยวกับการบังคับให้แสดงฉลากบนผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตตัดแปลงพันธุกรรม และระเบียบ (EC) ที่ 50/2000 ว่าด้วยการติดฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร และส่วนผสมอาหารที่ประกอบด้วยวัตถุเจือปน และสารให้กลิ่นรส ที่ผ่านการตัดแปลงพันธุกรรม หรือผลิตจากสิ่งมีชีวิตตัดแปลงพันธุกรรม ที่มีระดับปริมาณ GMOs ที่มีอยู่ในส่วนประกอบของอาหาร โดยกำหนดเป็นขั้นต่ำร้อยละ 0.9 ของส่วนประกอบของอาหาร ที่จะต้องติดฉลากว่าประกอบด้วยวัตถุที่เป็น GMOs ซึ่งเป็นการกำหนดให้ครอบคลุมถึงอาหารทุกชนิด ไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะถั่วเหลืองกับข้าวโพดเท่านั้น

และการกำหนดปริมาณก็เพียงร้อยละ 0.9 ของส่วนประกอบอาหารทั้งหมด ไม่ได้กำหนดให้ยุ่งยากมีหลายเงื่อนไขดังเช่นในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ของประเทศไทย

ส่วนองค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex) ไม่ได้มีการบังคับประเทศสมาชิกซึ่งมีอยู่ 159 ประเทศ และประเทศไทยก็เป็นสมาชิกด้วย ให้ทำการติดฉลากสินค้าที่เกิดจากหรือมีส่วนประกอบของการดัดแปลงทางพันธุกรรม (GMOs) มีเพียงการออกมาตรฐานที่เป็นแค่แนวทางในการปฏิบัติเท่านั้น เช่น ถ้าส่วนผสมทั้งหมดของอาหาร และส่วนประกอบอาหารไม่เทียบเท่าเดิม หรือแตกต่างกันอย่างชัดเจนมาก ฉลากควรจะแสดง หรือถ้าคุณค่าของสารอาหาร และส่วนประกอบของอาหารไม่เทียบเท่าเดิม หรือแตกต่างกันอย่างชัดเจนมาก ฉลากควรจะแสดง เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศที่ให้การสนับสนุนเทคโนโลยีการดัดแปลงทางพันธุกรรมนั้น ก็เป็นคณะกรรมการใน Codex หลายตำแหน่ง ทั้งมาตรฐานของ Codex ทั้งหมดก็เป็นเพียงแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นเกณฑ์กลางในการค้าขายระหว่างกันเท่านั้น ไม่มีสภาพบังคับให้ประเทศใดต้องปฏิบัติตาม และการตัดสินใจจะติดฉลาก GMOs หรือไม่นั้นต้องให้เป็นอำนาจเด็ดขาดของแต่ละประเทศในการตัดสินใจเอง

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการติดฉลากการระบุแหล่งที่มาของสินค้าเกษตร

แหล่งที่มาของสินค้าเกษตรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงสถานที่ผลิต หรือนำเข้าสินค้าชนิดนั้น ๆ ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตหรือนำเข้าหากสินค้าเกษตรนั้น มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ก็จะทำให้ปริมาณการจำหน่ายเพิ่มมากขึ้นด้วย

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการติดฉลากการระบุแหล่งที่มาของสินค้าเกษตร ไว้ดังนี้

มาตรา 54 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรมี 2 แบบ ดังต่อไปนี้

(1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับ
ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ

(2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับ
ใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป

ลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายให้
เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่องกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การ
ใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553

ข้อ 1 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรให้มีลักษณะ
ดังต่อไปนี้

(1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับ
ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ มีลักษณะเป็นรูปอักษรควิสีเขี้ยวทรงกลม อยู่ในกรอบหก
เหลี่ยมสี่เหลี่ยม และมีส่วนตัดตามแบบ ก. ท้ายกฎกระทรวงนี้ โดยเครื่องหมายรับรอง
มาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

(2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้
ใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไป มีลักษณะเป็นรูปอักษรควิสีเขี้ยวทรงกลม และมีส่วนตัด
ตามแบบ ข. ท้ายกฎกระทรวงนี้ โดยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

ข้อ 2 ให้ผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรเป็นผู้จัดทำ
เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามข้อ 1

ข้อ 3 การแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามข้อ 1 ให้แสดงให้เห็นได้ง่าย
และชัดเจนไว้ที่

(1) สินค้าเกษตร และจะแสดงไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือ
ป้ายของสินค้าอีกด้วยก็ได้ หรือ

(2) สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือป้ายของสินค้า ถ้าไม่อาจแสดง
หรือไม่สะดวกที่จะแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานไว้ที่สินค้าเกษตร

ข้อ 5 ในการแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามข้อ 1 ให้แสดง
หรือใช้ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้ไว้ได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

(ก) ชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

(ข) มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง

(ค) ชื่อผู้ได้รับใบรับรอง

(2) ในกรณีที่สินค้าเกษตรที่จะแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานได้รับใบรับรองตามมาตรฐานตั้งแต่สองมาตรฐานขึ้นไป ออกระบุรายละเอียดตาม (1) ทุกมาตรฐานไว้ได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานแบบเดียวกันก็ได้

การระบุรายละเอียดตาม (1) และ (2) ให้ระบุเป็นรหัสตามหลักเกณฑ์ที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 56 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามมาตรา 54 เว้นแต่เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปแล้วแต่กรณี

มาตรา 69 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 56 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วว่าสินค้าเกษตรที่จะได้รับการรับรองมาตรฐาน และได้รับอนุญาตให้ทำการติดฉลากมาตรฐานสินค้าเกษตรตามมาตรา 54 คือ สินค้าเกษตรที่กำหนดไว้ให้เป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป ซึ่งปัจจุบันมีแต่เฉพาะมาตรฐานทั่วไปดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ซึ่งกฎกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่องกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553 ข้อ 5 ที่ให้แสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานตามข้อ 1 ให้แสดงหรือใช้เครื่องหมายให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง และชื่อผู้ได้รับใบรับรองไว้ได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโดยให้ระบุเป็นรหัสตัวเลข

การระบุรายละเอียดของสินค้าเกษตรไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหากับผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งที่มาของสถานที่ที่ทำการผลิตสินค้าเกษตรนั้น แม้สินค้าเกษตรนั้นจะได้ผ่านการรับรองแล้วว่าปลอดภัยอยู่ในขั้นที่มนุษย์สามารถบริโภคได้ ไม่ใช่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างแต่อาจมีค่าสารพิษตกค้างอยู่ใน

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามการกำหนดค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) ตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งเป็นผู้ผลิตอาหารทะเลหลายชนิด บริษัทที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรสาคร และบริษัทก็มีสถานที่ทำการผลิตอาหารทะเลอยู่ในหลาย ๆ จังหวัดหรือหลาย ๆ สถานที่ สถานที่ผลิตแห่งที่ 1 เป็นฟาร์มเลี้ยงปลา และหอยแมลงภู่ อยู่ในจังหวัดระยอง ตรงบริเวณทะเลใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สถานที่ผลิตแห่งที่ 2 เป็นฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลชนิดเดียวกัน อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสินค้าทั้งสองที่ได้ผ่านการรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตร และให้ใช้ตราสัญลักษณ์มาตรฐานสินค้าเกษตรตามมาตรา 54 แล้ว ในกฎกระทรวงกำหนดให้แสดงตัวเลขชื่อผู้ได้ใบรับรองไว้เป็นตัวเลขใต้เครื่องหมายสัญลักษณ์คิว ตามข้อ 5 (1) (ก) และวรรคสองของกฎกระทรวงดังกล่าว ทำให้สินค้าทุกชนิดของบริษัทแห่งนี้ต้องระบุตัวเลขไว้เป็นสถานที่ที่ตั้งของบริษัทแห่งนี้คือที่จังหวัดสมุทรสาคร ผู้บริโภคไม่อาจทราบได้เลยว่าสินค้าเกษตรชิ้นนี้มาจากจังหวัดระยองหรือจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นก็ได้ให้ความสำคัญในประเด็นของการติดฉลากอาหารที่ระบุถึงแหล่งกำเนิดของการผลิตด้วย โดยกระทรวงเกษตร และป่าไม้ (MAFF) ได้กำหนดรายการกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ต้องติดฉลากแหล่งกำเนิดอาหาร ได้แก่ อาหารแห้ง (Dry Food Products) อาหารหมัก (Salted Products) อาหารดอง หรืออาหารตามฤดูกาล (Marinated or Seasoned Products) และอาหารผสม (Mixed Products)

นอกจากเรื่องของความปลอดภัยในการบริโภคแล้วก็ยังมีกรคุ้มครองผู้บริโภคประการอื่นอีก เช่นการที่ผู้บริโภคต้องได้รับทราบข้อมูลตามความเป็นจริง และมีสิทธิที่จะเลือกบริโภคสินค้าที่ตนเองต้องการ ตามแนวคิดในการคุ้มครองผู้บริโภคที่นานาประเทศต่างก็ให้การรับรอง และประเทศไทยก็ได้รับรองด้วยเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 61 (1) ที่ได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีสิทธิในการได้รับทราบข้อมูลที่เป็นความจริง และในกฎหมายฉบับอื่น ๆ เช่นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (1) (2) และ(3) ที่ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อง และเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ และสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ทั้งในการกำหนดให้ใช้รหัสที่เป็น

ตัวเลขแทนการระบุข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง และชื่อผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานของสินค้าเกษตรชนิดนั้น เป็นปัญหาความไม่สะดวกสำหรับผู้บริโภคที่ต้องการจะติดต่อกับผู้ผลิตสินค้าเกษตรนั้นหรืออยากทราบถึงแหล่งผลิตสินค้าเกษตรนั้นก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ เพราะต้องนำตัวเลขเหล่านั้นไปตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนจึงจะทราบข้อมูลเหล่านั้นได้

ดังที่กล่าวมานี้ก็เพื่อใช้ในการตรวจสอบย้อนกลับหรือหรือการสืบแหล่งที่มาของสินค้าเกษตร เมื่อเปรียบเทียบกับสหภาพยุโรป (EU) ที่มีระบบการตรวจสอบย้อนกลับที่ดี ซึ่งนอกจากจะกำหนดให้ระบุถึงแหล่งผลิตแล้วยังมีข้อมูลอื่น ๆ อีก เช่น ในกรณีของสินค้าเกษตรที่เป็นกุ้ง จะต้องมีการระบุข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ และที่อยู่ของผู้จัดส่งวัตถุดิบ ชื่อ และที่อยู่ของแหล่งจัดส่งอาหารกุ้ง และส่วนผสมในอาหารกุ้ง วันที่จับกุ้งจากบ่อเลี้ยง และวันที่รับคำสั่งซื้อกุ้งจากลูกค้า สภาพบ่อเลี้ยงซึ่งเป็นสถานที่เลี้ยงกุ้งแต่ละครั้ง ชื่อของผู้รับซื้อกุ้งในแต่ละครั้ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ตามมาตรา 54 รวมถึงกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 54 ไม่ได้มีการกำหนดถึงระบบการตรวจสอบย้อนกลับดังเช่นในสหภาพยุโรป

นอกจากนี้กฎกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่องกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553 ข้อ 2 กำหนดให้ผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรเป็นผู้จัดทำเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรทั้งมาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไป ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดเช่นนี้ปัญหาการจัดทำเครื่องหมายรับรองมาตรฐานย่อมเกิดขึ้นกับเกษตรกรรายย่อยที่ขาดแคลนทั้งเงินทุน เทคโนโลยี และความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นการยากในการปฏิบัติตามได้ ทั้งยังไม่เป็นการจูงใจให้เกิดการพัฒนาขึ้นของเกษตรกรรายย่อยที่จะหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานปลอดจากสารพิษตกค้าง หรือหันมาผลิตสินค้าเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์

3. วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดค่าปริมาณสูงสุด ของสารพิษตกค้าง (MRL)

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ
กำหนดค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้าง (MRL) ไว้ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“มาตรฐานบังคับ” หมายความว่า มาตรฐานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้า
เกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

“มาตรฐานทั่วไป” หมายความว่า มาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริม
สินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

มาตรา 15 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้า
เกษตรใด ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำร่างมาตรฐานสำหรับ
สินค้าเกษตรนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณา

เมื่อคณะกรรมการวิชาการเสนอร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรตามวรรคหนึ่ง
ให้คณะกรรมการพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นด้วยกับรายละเอียดของร่างมาตรฐาน
สำหรับสินค้าเกษตรนั้น และเห็นสมควรกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐาน
ทั่วไปตามที่คณะกรรมการวิชาการเสนอก็ให้คณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อ
พิจารณาออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรนั้นเป็นมาตรฐานบังคับ
หรือออกประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรนั้นเป็นมาตรฐานทั่วไป แล้วแต่
กรณี

กฎกระทรวงที่ออกตามวรรคสองจะกำหนดให้สินค้าเกษตรใดอยู่ภายใต้
มาตรฐานบังคับทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

มาตรา 27 ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตร
ใด ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้น ต้องขอรับการ
ตรวจสอบ และได้ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน

มาตรา 31 ในกรณีที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปสำหรับสินค้าเกษตรใด
แล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณี ซึ่งสินค้าเกษตรนั้นจะขอรับการ

ตรวจสอบ และขอใบรับรองตามมาตรฐานทั่วไปจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน
ก็ได้

ให้นำมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับกับการนำเข้าซึ่งสินค้าเกษตรตาม
มาตรฐานทั่วไปโดยอนุโลม

ประกาศกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร และ
อาหารแห่งชาติ สารพิษตกค้าง ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด พ.ศ. 2551

กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ เรื่องสารพิษตกค้าง ปริมาณ
สารพิษตกค้างสูงสุด ไว้ใช้เป็นมาตรฐานทั่วไป

การกำหนดค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้างในสินค้าเกษตรนั้นมีความสำคัญ
มาก เพราะเป็นความปลอดภัยต่อชีวิต สุขภาพ และอนามัยของผู้บริโภค โดยปัจจุบัน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติเป็นผู้ที่กำหนดค่าปริมาณสารพิษ
ตกค้างสูงสุด (MRL) โดยการออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ปริมาณ
สารพิษตกค้างสูงสุดนี้ก็เพื่อประโยชน์ต่อการควบคุม และตรวจสอบคุณภาพ การอำนวยความสะดวก
ความสะดวกทางการค้า และการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งระบுவัตถุอันตรายทางการเกษตรไว้
41 ชนิด ไว้ใช้เป็นมาตรฐานทั่วไปตามมาตรา 31 การกำหนดไว้เช่นนี้มีผลทำให้ ผู้ผลิต
ผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกสินค้าเกษตรจะผลิต นำเข้า หรือส่งออกสินค้าเกษตร มีปริมาณ
สารพิษตกค้างสูงสุดเกินที่กำหนดไว้ก็ได้ ไม่มีการบังคับ ทำให้เกิดปัญหาสารเคมีที่เป็น
อันตรายทางการเกษตรตกค้างในสินค้าเกษตรสำหรับผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าบางรายที่เห็น
แก่ผลกำไร เนื่องจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรนั้นมีระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว เช่น
ต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตหลังจากใช้สารเคมีชนิดนี้แล้ว 7 วัน เป็นต้น แต่ราคาของสินค้า
เกษตรมีการขึ้นลงตามกลไกของตลาด บางครั้งต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อให้ได้ราคาที่ดี
แม้จะยังไม่ถึงระยะเวลาการสลายตัวของสารเคมี ส่งผลให้สินค้าเกษตรที่มีจำหน่ายอยู่ใน
ท้องตลาดมีสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และ
ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่ทราบเนื่องจากสินค้าเกษตรเหล่านั้นได้แปรสภาพเป็นกับข้าว
ในร้านอาหารต่าง ๆ ไป ซึ่งส่วนมากเป็นร้านที่ผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยหรือระดับ
ปานกลางบริโภคอยู่เป็นประจำ

การที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด กำหนดให้ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดนี้เป็นเพียงมาตรฐานที่ใช้ในการส่งเสริมให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก จะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ ทำให้ไม่เกิดสภาพบังคับที่จะควบคุมให้ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่ต้องระวังไม่ให้สารเคมีทางการเกษตรตกค้างในสินค้าเกษตรเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดได้

ในการกำหนดค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) ของประเทศไทย มีการกำหนดชนิดของสารเคมีทางการเกษตรไว้เพียง 41 ชนิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) ของประเทศญี่ปุ่นแล้วมีการกำหนดชนิดของสารเคมีทางการเกษตรไว้ถึง 249 ชนิด ประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดไว้ที่ 194 ชนิด ส่วนสหภาพยุโรปกำหนดไว้ 504 ชนิด แต่ที่น่าสนใจของสหภาพยุโรปก็คือ ห้ามการใช้ฮอร์โมนที่เป็นสารปฏิชีวนะ 4 ชนิดผสมลงในอาหารสัตว์เพื่อเร่งการเจริญเติบโต จะเห็นได้ว่าประเทศไทยกำหนดชนิดของสารเคมีทางการเกษตรไว้น้อยเกินไป ทำให้ไม่ครอบคลุมสารเคมีที่ใช้อยู่ทั้งหมดในปัจจุบันทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งไม่ครอบคลุมถึงฮอร์โมนที่ใช้เร่งในการเติบโตอีกด้วย ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา การที่ประเทศอื่นใดจะส่งสินค้าเกษตรไปจำหน่ายในทั้งสองประเทศนี้ ต้องมีปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดไม่เกินที่แต่ละประเทศกำหนด หากไม่ปฏิบัติตามแล้ว จะถูกปฏิเสธการนำเข้าสินค้าชนิดนั้น เมื่อมาพิจารณาห้ดูกฎหมายมาตรฐานสินค้าเกษตรในเรื่องเกี่ยวกับการสารพิษตกค้างสูงสุด กฎหมายได้กำหนดให้เป็นเพียงมาตรฐานทั่วไปคือไม่บังคับให้ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิตสินค้าเกษตรต้องปฏิบัติตามนั่นเอง การกำหนดเช่นนี้ ย่อมขัดกับหลักการคุ้มครองผู้บริโภค และมาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชด้วย

ในการกำหนดค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้าง (MRL) ของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนมาถึงปัจจุบันเพิ่งจะได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงค่า MRL เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 และได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมแค่เพียงบางส่วน ซึ่งเป็นระยะเวลาหลายปีอันไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านความปลอดภัย เมื่อเปรียบเทียบกับองค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex) ได้มีการกำหนดไว้ว่าต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

ค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้าง (MRL) ทุกปี ซึ่งประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวให้เป็นเช่นนี้

เมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำการเกษตรก็พบว่าทำการเกษตรโดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องมีการซื้อปุ๋ยหรือยาที่เป็นสารเคมีอันตรายมาใช้ในการเกษตร เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชได้เอง ทำให้ไม่ต้องเป็นกังวลถึงเรื่องสารพิษทางการเกษตรตกค้าง ทำให้เกิดความปลอดภัยกับทั้งตัวผู้ใช้เอง ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ทั้งประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งผลผลิตอาจลดลงในระยะเริ่มต้น แต่ก็คุ้มค่ากับการเปลี่ยนแปลงจากเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. วิเคราะห์ปัญหาการควบคุมตรวจสอบมาตรฐาน

สินค้าเกษตรของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ . . . เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

- (1) ปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์
- (2) รองปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์
- (3) ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

ข้อ 2 ให้ข้าราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

- (1) ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ
- (2) รองผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ
- (3) ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานสินค้า และระบบคุณภาพ
- (4) ผู้อำนวยการสำนักรับรองมาตรฐานสินค้า และระบบคุณภาพ
- (5) ผู้อำนวยการกองนโยบายมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหาร
- (6) ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
- (7) เลขานุการกรม
- (8) นักวิชาการมาตรฐานตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป
- (9) นายสัตวแพทย์ตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป
- (10) นิติกรตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป

ข้อ 3 ให้ข้าราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 43 (1) (2) (3) และ (4) แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

- (1) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผนตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป
- (2) นักวิชาการมาตรฐานตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป
- (3) นายสัตวแพทย์ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป
- (4) นิติกรตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป

มาตรา 43 ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

... (3) เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้จำหน่าย หรือผู้มิใช่ผู้ประกอบการเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานไม่ว่าเวลาใด เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หรือมีมาตรฐานถูกต้องตามรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐาน หรือใบรับรองมาตรฐานหรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรฐาน

(4) สุ่มตัวอย่างสินค้าเกษตรจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าจัดส่งตัวอย่างของสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน ในปริมาณที่สมควรเพื่อนำมาตรวจสอบ

(5) สั่งให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ให้ถ้อยคำ หรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดที่ตรวจพบ

(6) ยึดหรืออายัดสินค้าเกษตร เอกสาร วัตถุ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือสิ่งใดที่มีการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเท็จ หรือที่ใช้ผลการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานที่บกพร่องหรือผิดพลาดตามมาตรา 40 (3) หรือที่ผลการตรวจสอบ และรับรองไม่เป็นไปตามมาตรฐานตาม (4)

มาตรา 47 ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 43 ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา 66 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 43(5) หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

จะเห็นได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจควบคุม ตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรตามมาตรา 3 มาตรา 5 และมาตรา 43 มีแต่เฉพาะข้าราชการระดับสูงของกระทรวง คือ ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง และผู้ตรวจราชการกระทรวง กับข้าราชการในสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งสำนักงานตั้งอยู่ที่ภายในบริเวณของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ไม่ได้มีสำนักงานย่อยประจำอยู่ในทุกจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบปริมาณของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งกับปริมาณของสินค้าเกษตรที่มีอยู่ทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่ามีปริมาณ

ที่แตกต่างกันมาก ทำให้เกิดปัญหาการควบคุมตรวจสอบสินค้าเกษตรที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้วนั้นไม่ทั่วถึงตรงตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้เกิดการนำตราสัญลักษณ์เครื่องหมายรับรองมาตรฐานไปใช้กับสินค้าเกษตรที่ไม่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน ซึ่งในเรื่องนี้หน่วยงานในกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ได้เคยมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหาร ร่วมกัน 8 หน่วยงาน ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ คือร่วมมือในการให้ความรู้ การให้การรับรอง การส่งเสริม แต่การออกกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบกลับไม่บัญญัติให้ครอบคลุมไปถึงข้าราชการในหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่อยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ

นอกจากการบัญญัติมาตรา 3 มาตรา 5 และมาตรา 43 จะทำให้เกิดปัญหาพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณของสินค้าเกษตรที่ได้ผ่านการรับรองแล้วนั้น ยังขัดกับหลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญไว้ด้วย โดยในมาตรา 3 มาตรา 5 และมาตรา 43 บัญญัติไว้เฉพาะข้าราชการเท่านั้นที่มีอำนาจควบคุมตรวจสอบ ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐต่างก็หันมาใช้กระบวนการของอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาช่วยงานต่าง ๆ ตามอำนาจที่รับผิดชอบ เช่น อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น การควบคุมตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรก็ใช้อาสาสมัครได้ เนื่องจากปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตผลิตภัณฑ์แบบพกพาที่สามารถตรวจสอบสารพิษตกค้าง หรือสารเคมีที่ใช้ในการแช่หรือผสม เช่น สารฟอร์มาลีน สารบอแรกซ์ ในสินค้าเกษตรได้ภายใน 3 นาที ทำให้เกิดความสะดวกในการตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น

ทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีองค์กรภาคเอกชน ให้มีอำนาจฟ้องคดีทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญาได้ โดยเป็นผู้เสียหายทั้งในคดีแพ่ง และคดีอาญาแทนประชาชน เพื่อให้การดำเนินคดีกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ทำได้

โดยสะดวกรวดเร็ว ทันต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังเช่นที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

มาตรา 10 ที่กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคม และมูลนิธิซึ่ง คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายแทนผู้เสียหายได้ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้อง และ ดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การฟ้อง และดำเนินคดีแทนผู้เสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ยังขาดบทบัญญัติ เกี่ยวกับองค์กรภาคเอกชน ที่จะเข้ามาร่วมกันคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม ในการบริโภคสินค้าเกษตร และเข้ามาควบคุมตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

5. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตรา

ค่าธรรมเนียมของเกษตรกรในการเข้าสู่

มาตรฐานสินค้าเกษตร

ในการเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตรนั้นพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมของเกษตรกรที่จะขอใบรับรองเครื่องหมาย มาตรฐานสินค้าเกษตรไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์รักษาการตามพระราช- บัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการ อื่น กับออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

อัตราค่าธรรมเนียม

- 1) ใบอนุญาตตามมาตรา 20 ฉบับละ 10,000 บาท
- 2) ใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 50,000 บาท

- 3) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 20 ฉบับละ 5,000 บาท
- 4) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 10,000 บาท
- 5) การต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 20 หรือใบอนุญาตตามมาตรา 33 ครั้งละ
กึ่งหนึ่งของอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น

ในการออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงขนาดหรือลักษณะของกิจการหรือสาขาของการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานก็ได้

กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับการประกอบกิจการเกี่ยวกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2552 ให้กำหนดค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้

- (1) ใบอนุญาตตามมาตรา 20
 - (ก) บุคคลธรรมดา ฉบับละ 100 บาท
 - (ข) นิติบุคคล ฉบับละ 1,000 บาท
- (2) ใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 5,000 บาท
- (3) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 20 ฉบับละ 50 บาท
- (4) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 50 บาท
- (5) การต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 20 หรือใบอนุญาตตามมาตรา 33 ครั้งละ
กึ่งหนึ่งของอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น

มาตรา 22 ใบอนุญาตให้ใช้กับผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น และให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ก็เพื่อที่จะคุ้มครองผู้บริโภค และเพื่อพัฒนาให้สินค้าเกษตรของประเทศไทย มีมาตรฐาน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐจะต้องเป็นผู้สนับสนุน ทั้งในด้านเงินลงทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการประกอบกิจการเกี่ยวกับสินค้าเกษตรท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นจำนวนถึงหนึ่งหมื่นบาท เป็นการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเพื่อเป็นการผลักราคาใช้จ่ายในการเข้าสู่มาตรฐานให้กับเกษตรกรผู้ต้องเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตร ปัญหาดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นกับเกษตรกรรายย่อย ส่งผลกระทบให้เกษตรกรรายย่อยไม่ต้องการนำสินค้าเกษตร

ของตนเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตร และตามมาตรา 22 ยังกำหนดให้ใบอนุญาตให้ผลิตส่งออก หรือนำเข้านั้นมีกำหนดอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ทำให้ต้องต่อใบอนุญาตอยู่ตลอดอันเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงทำให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นด้วย แม้ในมาตรา 5 จะกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และได้มีการออกกฎกระทรวงแล้วทำให้เก็บอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสำหรับบุคคลธรรมดาฉบับละ 100 บาท นิติบุคคลฉบับละ 1,000 บาท การกำหนดเช่นนี้โดยไม่ได้แบ่งว่าผู้ผลิตซึ่งเป็นเกษตรกรรายใหญ่หรือเกษตรกรรายย่อยต้องเสียอัตราค่าธรรมเนียมในอัตราเท่าใดให้แตกต่างกัน เกษตรกรรายใหญ่ที่มีรายได้มากย่อมไม่เป็นปัญหา แต่เกษตรกรรายย่อยย่อมเกิดผลกระทบกับการต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าเกษตร และในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีที่จะกำหนดในกฎกระทรวง หากอนาคตมีการนำสินค้าเกษตรเข้าสู่มาตรฐานเพิ่มมากขึ้น และรัฐต้องการรายได้จากอัตราค่าธรรมเนียมก็สามารถเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นได้ ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการผลิตย่อมตกอยู่กับเกษตรกรรายย่อยอย่างแน่นอน

เมื่อเทียบกับอัตราค่าธรรมเนียมในการขอเครื่องหมายอาหาร และยา (อย.)

สำหรับผู้ผลิตที่ไม่ใช่โรงงานอุตสาหกรรม ไม่มีอัตราค่าธรรมเนียม คือขอได้โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่าย ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 5 จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูงกว่ามาก ซึ่งขัดกับหลักการของกฎหมายฉบับนี้ที่ประสงค์ที่จะส่งเสริมให้สินค้าเกษตรของประเทศไทยมีมาตรฐาน ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และคุ้มครองสุขภาพของผู้บริโภค